

Els greuges de cori
a la Catalunya del segle XVI

Tesi per a la col·lació del grau de doctor en Dret
presentada pel llicenciat Oriol OLEART i PIQUET,
dirigida pel Catedràtic d'Universitat
i Professor Emèrit de la UAB Dr. Joaquín Cerdà Ruiz-Pons

Facultat de Dret, Universit. de Barcelona

Curs acadèmic 1991-1992

Valoració i conclusions

"All authors, by the simple act of writing their books, run the risk of unduly magnifying the importance of their chosen subject. This risk is perhaps particularly acute for a Parliamentary historian".

C. RUSSELL, *Parliaments and English ...*, p. 1.

Al llarg de les pàgines precedents he procurat d'oferir una aproximació a la institució dels greuges particulars que se satisfien en el marc de la cort general de Catalunya, centrats especialment al llarg del segle XVI.

Però, tot i que ens hem esforçat per introduir alguns elements de reflexió paral·lelament a l'estudi de les dades, no podem eludir el fet d'haver d'encarar-nos, des d'una perspectiva no tan sols diacrònica, sinó també de dinàmica global en el context oportú, amb l'assaig de valoració de la institució i del sentit que pren quant a la transcendència i a les repercussions que pugui generar o, simplement, justificar, als ulls de determinats autors.

Les sentències esdevenen l'element primer a partir del qual s'ha cercat, amb aquesta investigació, d'esbrinar quina transcendència tenien i quin paper

jugaven els greuges particulars a la cort general de Catalunya (1).

* * *

Superades algunes consideracions prèvies (2), i d'altres d'inherents al mateix objecte d'estudi (3), passen a integrar els aspectes següents:

Els greuges particulars es resolen en cort general per mitjà d'una comissió mixta

Heu vist que els recursos tècnics legals permeten d'elaborar un mecanisme pel qual s'assoleix un respecte formal a les reivindicacions estamentals en el sentit que es manté protocol·làriament l'ordre dels debats en el discurs (4), quan de fet, a l'hora de la veritat, el que

1 V., també, les consideracions fetes per a tot el segle XVI en el capítol d'introducció, i algunes de les incidències que recullen, en l'apartat dedicat al procede de greuges. Una anàlisi sincrònica permet de detectar, segons el moment històric de què es tracti, un determinat tipus de preocupacions, a més de permetre constatar quins són els criteris que s'apliquen en la resolució de les diferents reclamacions. Una anàlisi diacrònica permet de veure com ha evolucionat la institució dintre del marc geogràfic i temporal escollit, alhora que afavoreix de col·lacionar els contrastes que l'aproximació sincrònica deixava al descobert.

2 P. ex., el marc institucional.

3 P. ex., que el monarca és qui ha de satisfer els greuges, plantejats, en el nostre cas, en cort general.

4 És a dir, al·ludeixo al fet que no es tractaran altres qüestions de la cort que de primer no s'hagin resolt els greuges. [Com veurem més endavant ANGLERIA hi posa molt d'èmfasi].

s'esdevé és que, en virtut de dita construcció, els greuges particulars no són resolts fins molt després que la cort és finida (⁵), això sí, per una comissió que actua la jurisdicció delegada pel monarca i l'assemblea, de composició mixta formada per membres dels braços de la cort, i per oficials del rei, la qual garanteix, des del moment mateix d'ésser constituïda, que les reclamacions presentades seran degudament tractades i arribaran a bona fi. S'esvaeix així la possibilitat que se cregui qualsevol motiu de crítica que permeti dilatar els negocis de la cort i diferir la discussió del donatiu.

El tractament que hi donen els proveïdors, d'acord amb el marc legal, es va desfasant de l'elaboració doctrinal

Si bé és cert que els proveïdors (⁶) actuen dintre dels límits estrictes que marca la provisió del monarca nomenant-los i delegant-los la jurisdicció, hom constata que, d'un cantó, el concepte legal s'adequa lleument a la realitat del segle XVI; de l'altre, que els tractadistes de la cort dels temps moderns difícilment s'encaren,

⁵ Es respecta en esperit i en forma, però no de fet, la dita aspiració; amb tot, hom pot afirmar que es tracta d'una consideració irrellevant, sobretot si acceptem el fet que, al cap i a la fi, la comissió acatava sentenciar: que es pagui a tothom qui convingui que cobri.

⁶ Cal tenir en compte que la tendència dels estaments a l'hora d'elegir els proveïdors mena a presentar un potencial desnivell davant de la tendència constant del monarca de nomenar bons tècnics entre els seus oficials, més verants en aquestes qüestions que no els membres ocasionals (i sovint elegits per conveniència, si no per compra) dels estaments.

dirien-ne, monogràficament, amb la institució dels greuges. Hem de tenir present que aquest desfazament que es produeix entre el que anomenem el marc legal compilat i la regulació efectiva de la satisfacció dels greuges, que condiciona el tractament que hi donen els provisors, s'esmena pel fet que la regulació nova es va produint en cada cort, a voltes fruit de la (no sempre plàcida) negociació entre els portantveus dels estaments i els oficials reials.

No oblidem, d'altra banda, que els autors n'ofereixen majoritàriament un enfocament eminentment extern i descriptiu en les seves obres. D'alguna manera, aquesta actitud es correspon amb la que es detecta en els processos de cort i altra documentació connexa, ja que s'hi veu un predomini de la preocupació per la forma, en detriment -ben probablement interessat- d'altres aspectes als nostres ulls més transcendents, com ara la legislació, la taxació, etc.

La pervivència (gairebé fossilitzada) de la institució en un context canviant és possible mercès a la seva adaptabilitat (polivalència), alhora que conserva, amb plena vigència, la condició d'element dialèctic per excel·lència amb vista a l'argumentació política

Ja hem vist que des de la mateixa construcció de Callís, el concepte de greuge anà creixent i ampliant-se al voltant d'una idea no gens allunyada del significat lingüístic propi i inherent a la mateixa etimologia del mot. De fet, gairebé tot era -o podia ésser- greuge,

sempre que pogués trobar una base en el fet que hi havia hagut una transgressió per part del rei o dels seus oficials d'un dret o d'un compromís adquirit pel monarca (privilegi, contracte, etc.).

Aquesta delimitació conceptual aparentment clara comportava que, més enllà d'uns determinats criteris, la discrecionalitat de la comissió trobés un àmbit de maniobra sumament ample per no dir il·limitat (7). Recordem que en el "*septimum dubium*" del seu tractat el mateix Callís acabà donant-ne un reguitzell d'exemples, una enumeració de casos, que no n'és una llista concloent i tancada.

Aquest fet ens sembla que és el que permet d'explicar per què hi ha una primera tendència envers l'acreixement de les demandes provinents, majoritàriament, dels oficials reials (8) i d'altres persones vinculades (si no vinculables) a cercles propers al monarca, i sovint figures destacades dels estaments; i, de l'altra, del fet que la inicial varietat dels tipus de reclamacions, com més avança el segle, més va concentrant-se en uns pocs casos.

7 La comissió té prohibit de delegar la jurisdicció i bé ho fa.

8 Tant per procedència, com per col·locació (en el doble sentit del terme) compten amb els requisits i els contactes necessaris per poder preparar la documentació i presentar-la dintre de termini.

Però és que només des d'aquesta perspectiva pren sentit el fet que hi hagi, diguem-ne, unes tongades ⁽⁹⁾ de reclamacions que apareixen puntualment i que acaben essent consolidades com a deutes reconeguts per una sentència. Estem pensant, per exemple, en la reclamació dels salaris dels membres de les 'Cinquanta llances' de Perpinyà, o en les reclamacions dels danys derivats de la derruïció de les cases i dels horts dels tintorers de la mateixa vila per fortificar-ne la muralla.

La nostra opció és considerar que els greuges perviuen en un doble nivell. En la mesura que esdevenen indestriables de la mateixa estratègia política dels assistents a les diferents reunions de corts, els greuges ⁽¹⁰⁾ presenten una faceta d'element dialèctic polític d'una gran vitalitat ⁽¹¹⁾. És en aquest primer nivell que forneixen un argument, al qual recorren a bastament els membres dels diversos estaments, com un cas concret i puntual de la necessitat que hi ha entre els súbdits que el monarca administri justícia en ocasió de la celebració de la cort general.

⁹ Com a exemple, per passiva, hi ha el fet que a principi de segle emergeixen ocasionalment reclamacions per via de greuge que fan referència a excessos i danys del temps de les turbacions, és a dir, de la guerra senyera (1462-1472).

¹⁰ Precisadís, en aquest cas concret, de discernir entre els que són particulars i els que són generals, ja que als efectes de la nostra argumentació comparteixen el tret principal.

¹¹ Ja hem vist que la vitalitat de la institució, amb la càrrega semàntica de contingut polític-jurídic que la caracteritza, esdeu, gràcies al fet d'esdevenir un element dialèctic per al catalanisme polític, fins als nostres dies.

Perviuem també, en un segon nivell, que vinculem més directament al que fóra el que podríem anomenar un "concepte fossilitzat" de greuge; perquè, combinats adequadament amb la discrecionalitat de la comissió i amb les necessitats i els interessos polítics del moment, els greuges de cort ofereixen una plataforma que permet dirigir determinades actuacions cap a un resultat presumptament volgut. Amb d'altres paraules, esdevenen un element susceptible de ser aprofitat ⁽¹²⁾ en funció de les necessitats polítiques del moment. És possible de suposar, doncs, que l'assumpció col·lectiva del fet que la celebració de cort comportava la possibilitat de presentar determinades reclamacions (amb les limitacions inherents al mateix concepte, és clar) podria donar un cert joc al cercle d'influència del monarca per tal de veure quines situacions podien ser-hi encabides (per no dir solucionades, dilatades, diferides o simplement desviades).

Aquesta lectura no exclou el fet que al costat d'aquesta utilització, diguem-ne oportunista de la institució, hi pervisqui paral·lelament la tendència global que tot seguit intentarem d'analitzar.

 12

1 es tracta d'un aprofitament doble.

Les sentències de granges dictades en una cort (anterior) han de ser reactivades per poder continuar essent executades en una altra cort (posterior)

Aquesta reactivació es basa en el fet que la part actora ha d'instar-la. Un cop feta, pot aparèixer sota allò que podríem anomenar una "forma pura", és a dir, simplement reclamant per la quantitat restant d'aquella quantitat que fou sentenciada en la cort de què es tracti (segons els casos); o pot aparèixer sota allò que podríem anomenar una "forma no pura", és a dir, amb reclamacions afegides. En aquest segon supòsit, s'hi arriba quan un reclamant incorpora a la reclamació no solament l'import que li és degut per una sentència anterior que no ha estat satisfeta íntegrament ⁽¹³⁾, sinó també d'altres reclamacions (sigui perquè s'han produït posteriorment, sigui per cessió, sigui per transmissió per causa de mort i acumulació subsegüent, etc.).

El fet que s'acumulin diferents conceptes dintre de la mateixa sentència podria induir a creure que es produeix una certa "desnaturalització" de l'objecte de la reclamació; però no hem d'oblidar que l'acumulació es produeix tan sols en funció del resultat, quant al total del crèdit reconegut. perquè el mateix capítol de la sentència acostuma a recollir discriminadament els

¹³ Si gran nombre de granges que s'arrecoguen de sentències dictades en corts anteriors ja fa preveure que no hi havia una possibilitat real que totes les reclamacions se satisfessin íntegrament. Impecunús que, com hem vist, es confirma quan es quantifiquen els crèdits reconeguts per sentència dels previsors.

diversos conceptes o subtotals que conformen el crèdit total final reconegut i sentenciat. Endemés, aquesta igualació confirma la nostra conceptualització de les sentències que porten causa de sentències anteriors com una categoria *per se*, independentment de la causa que en generà la reclamació.

Però és que aquesta evolució és perfectament comprensible des del moment que combina els dos elements esmentats. I aquest, diguem-ne progrés qualitatiu, que passa per una ampliació en el mateix capítol de la comissió del que pot ser reclamat per via de greuge ⁽¹⁴⁾ ens ajuda a entendre alguna de les poques veus que s'ha alçat contra (el seu concepte de) l'activitat de les assemblees estamentals. És la visió que deriva de la correspondència epistolar de P. Màrtir d'Angleria, força vinculat amb els cercles del monarca, d'altra banda ⁽¹⁵⁾.

El tractament processal de les reclamacions de greuges

El procediment que se segueix per a tramitar les reclamacions de greuges presenta, de bon començament, una doble característica:

¹⁴ "Y de se embreille con las acostumbradas gravaciones. Si alguno cree que se le ha hecho alguna injusticia o que la corona le debe algo, no se disuelven las Cortes hasta que se da plena satisfacción al reclamante, y no acostumbraron a obedecer al Rey en exigir los tributos ni se procede de otra manera." [ANGLERIA, Epistolario, III, p. 50 (agost de 1512)]

¹⁵ Veu aquesta indicació al Dr. Petit Calvo.

D'una banda, es fa servir un mecanisme processal que combina, adequadament, les garanties i la rapidesa que el tractament (polític) de les queixes mereix (si més no a nivell formal).

D'una altra, si bé hom sap que des d'antany qualsevol procés judicial tendeix a esbrinar els fets i situacions jurídiques al·legats per les parts, no em puc estar de manifestar la impressió que causen les reclamacions de greuges. Hom diria talment que mitjançant el procés, l'única cosa que es pretén és acudir a un mecanisme preestablert, d'una certa objectivitat i flexibilitat, per tal de garantir la comprovació, la constatació, de la bondat de les al·legacions de les parts. Des d'aquest punt de vista, el cas dels greuges no fóra diferent de la resta de reclamacions i de processos de caràcter judicial. Però no podem oblidar que els provisors queden vinculats inexorablement per les sentències dictades pels seus predecessors en el càrrec (així ho diuen la provisió de nomenament i el capítol del donatiu), circumstància que fa que la intervenció posterior dels provisors en casos que ja han estat sentenciats en reunions de cort precedents (és a dir, la immensa majoria de les reclamacions de la segona meitat del segle XVI) vigui gairebé anecdòtica i testimonial.

És clar, però, que llur intervenció ha de ser interpretada com una manifestació més d'aquesta voluntat de garantir (si més no formalment) la correcta valoració i utilització dels recursos consignats per als agreujats.

Cal destacar ací el fet que la provisió de nomenament i el capítol del donatiu, tan taxatius en allò que prescriuen, romanen en una zona, diguem-ne grisa, a l'hora d'establir quin és el tractament que han de rebre els greuges que han estat sentenciats per comissions anteriors. Fixen una alternativa que sembla que es deixa per tal que la comissió de provisors la decideixi; oscil·la entre la necessitat o no de fer procés (16).

Factors que devien incidir en l'elecció -o no- de la via de greuges

Es una realitat que si bé les diferents assemblees estamentals dels territoris hispànics i europeus poden ser subsumides en unes grans categories que n'equiparen determinats comportaments, cada una d'aquestes assemblees confereix unes línies d'actuació i d'evolució pròpies que en perpetuen determinades peculiaritats.

Es a partir d'ací que hom pot mirar de comprendre per què els greuges particulars de la cort general de Catalunya no troben un equivalent directe en d'altres territoris, més enllà d'una gran categoria, és a dir, del que seria una figura comparable que transcendís les grans (i diferents) nocions de "greuge" (17).

16 V. el capítol del donatiu i la provisió de nomenament dels jutges.

17 Com ja hem vist, es troben en una mateixa òrbita de restablir l'equilibri, cada un a la seva manera, tant els condemnos de *petitions*, els *gruvements* hongaresos, els *cahiers de doléances*, les *communes petitions*, com els greuges generals, els capítols de cort, i els greuges particulars.

Què devia motivar que un reclamant escollís la via de greuge per tramitar una queixa? ⁽¹⁸⁾ De ben segur hi devia haver raons múltiples i diverses. De la mateixa manera que hom pot deixar de vincular, ni que sigui intuïtivament, els greuges in genere amb les

¹⁸ Si seguim el relat parcial de P. Màrtir d'Angleria (ANGLERIA, "Aragón visto por un humanista: Pedro Màrtir de Angleria" [en *Estudios del Departamento de Historia Moderna*, 3 (1974), p. 25-30], p. 30-32, 30), referit bàsicament a les corts aragoneses però amb al·lusions -per equiparació- a la institució catalana, veurem que hi transueix una actitud política (d'enfrentament i oposició al rei) modulada per un interès (per com parla, sembla que el considera exagerat) per privar-lo's de diners. Així, diu:

"Vamos a las Cortes: de palabra prometan al Rey que todo estará listo inmediatamente; pero de hecho no hay expedición en nada. Pasan los d. s enteros en clamorosas discusiones, sin concluir nada. Llegó a de escasez del encubierta, temas distintos derrotados. [...] ... es más grave todavía la otra demanda: la del dinero que se les debe a determinados individuos. Llaman a estas gravámenes greuges. Muchos presentan, sacados de sus viejos escritorios, diplomas carcosidos, y algunos que se remontan a tiempos fabulosos, en los cuales los antiguos Reyes habían contraído con sus mayores aquellas deudas. Dicen otros que se les deben los estipendios, que, para habiar en aragonés, llamaré albalas. Otros demuestran que durante muchos años los Reyes se los han otorgado, pero no abonado [...]. No están, pues, dispuestos a que se cierren las Cortes hasta que se haya dado satisfacción plena a cada uno [...]. Si el Rey ha de pagar todos los greuges, es preciso que a cada ducientos mil años otras tantas." [ANGLERIA, *Epistolario*, III, p. 339-340 (19-nov-1516)]. I també: "La mayor dificultad con que se tropiezan está en la fijación del modo de administrar justicia, aunque sea muy complicada también la negociación sobre los gravámenes. Proponen ellos que singularmente se les debe mucho más de lo que se ha de distribuir por todo el reino en general"; i també "De los concios -mejor, Cortes aragonesas- no hay nada más que contar. Se acabó todo. E igualmente las esperanzas del Rey sobre el definitivo. Los gravámenes le quitaron de las manos la mayor parte. Si quedó algo, acabó por controlarlo la sed rectora de los prestanistas. Los que constituyen el séquito del Rey vienen dejando en este reino ducientos mil ducados. Hay quienes dicen que se calcula muy por lo bajo. Muchos piensan que pasan de quinientos mil. Todo ha sido importado de la misera Castilla. Enriqueció al Rey a los aragoneses, y enriquecerá también a los catalanes, que sufren más dura escasez" [Pedro Màrtir de ANGLERIA, *Epistolario*, 4 vols., Madrid (Imp. Góngora) 1953-1957, III, p. 347; 350 (30-jun-1516)]. Però encara és més contundent quan es refereix específicament als catalans en una carta datada el juliol de 1516 [ANGLERIA, *Epistolario*, III, p. 303-306].

contrafaccions (19), i de la mateixa manera que l'oportunitat de l'una exclou l'altra, una primera aproximació ja ens indica que el primer factor a considerar és la celebració (imminent) de cort general. Un altre element, si més no formal, és que s'ha de tractar d'un remei extraordinari.

Davant d'aquestes consideracions, què devia inclinar la balança en favor de la via de greuges? Ben probablement el joc (valorat subjectivament per l'actor) d'alguns dels factors que ja han estat apuntats anteriorment (20). Deixant de banda -sense menystenir-los, però- aspectes de transcendència eminentment social com ara la ressonància que podia tenir una sentència dictada pels proveïdors de la cort; o el fet que es podia aconseguir una sentència contra el rei (dictada per una comissió constituïda en virtut d'una delegació de jurisdicció del mateix monarca davant del general de Catalunya), ambdues força lloables, ens inclinen, com a norma general, per motius que en poden explicar l'actitud d'un major nombre de reclamants (i satisfer-los).

19 V. GIL ESCOBAR, "Eficiencia de los recursos ...", p. 830 ss.; "La creación del dret a Corte i el control institucional de la seva observança".

20 Una de les estudiances a més atenció les ambainades que s'adreçaven al senyor i altres instàncies; si bé hem de puntualitzar que són més assequibles, quant a la documentació, les que eren a càrrec d'alguna institució, més que no pas les de particulars i de petits col·lectius. Amb tot, sembla talment que també la utilització d'aquesta via es pugui de les mateixes; les ambainades són més pròpies dels s. XVII i XVIII. V., GIL, "La creación del dret a Corte ...", p. 94-95.

D'una banda, cal considerar el factor temps, és a dir, la *celeritat* a què, en principi ⁽²¹⁾, es veia sotmesa la tramitació processal de la reclamació, relativament ràpida, en comparació amb el que devien durar les causes que es portaven a l'audiència ⁽²²⁾. Un hom no pot deixar de sospitar que darrera d'aquests intents de *col·locar* per via de greuges plets que es duïen a l'audiència hi devia haver la intenció d'eludir algun contratemps procedimental.

D'una altra, el factor econòmic. Cal pensar que en cas que la mateixa reclamació es pogués tramitar per una via jurisdiccional ordinària resultaria sensiblement més costosa, perquè, per als greuges, s'establí un règim privilegiat ⁽²³⁾ pel qual se n'havien de lliurar les cartes *franques del dret de segell*, i només n'havien de pagar el procés que se'n faria, si és que es feia ⁽²⁴⁾.

21 Cal fer notar que un gran nombre de tipus de causes es tramiten, sempre amb la consideració d'*excepcionalitat*, per la via del procés sumari, fet prou il·lustrador, d'altra banda.

22 Ha estat criteri compartit pels provisors que l'ur comissió no els permetia de continuar aquelles causes (sempre descontinudes) que es portaven davant d'una altra jurisdicció, especialment davant de l'audiència.

23 V. el capítol del dret i la provisió de nomenament de jutges.

24 Probablement aquesta consideració és complementària de la que feien anteriorment a propòsit de la indefinició (dualitat) en què resta al criteri de la comissió la possibilitat o no de fer processar per sentències donades per provisors de certa anterioritat. En resultarien afectats al cent per cent tan sols els greuges que fossin sentenciats de cap i de nou en cada reunió (ja sabem que és una immensa minoria!).

En tercer lloc, per una qüestió que es troba a cavall de les consideracions tècniques i de les político-sociològiques: la mateixa excepcionalitat de la cort general havia de furnir una àurea singular a les sentències derivades (en un sentit o en un altre) de la cort general, respecte a les derivades de la jurisdicció ordinària (25). Tal vegada hom podria considerar que es tracta d'una decisió *més fiable* si és donada pels jutges de greuges que no per un oficial d'una altra jurisdicció. Val a dir que aquesta fiabilitat (que no afecta la fiabilitat jurídica teòrica de la sentència) jugaria amb un doble concepte: fiabilitat perquè provindria de l'escenari polític per excel·lència, el *general* de Catalunya en contacte directe amb el seu monarca, i en una actuació feta per delegació seva; i fiabilitat en el sentit que se sabia que hi havia una determinada (i no sempre suficient) quantitat reservada per a pagar les persones agreujades.

Un quart element que hi jugaria fóra el fet que les sentències de greuges que són fermes esdevenen immediatament títols de crèdit reconeguts i

25 Tot i que una cosa és la visió popular que es té de les institucions, i una altra de ben diferent les repercussions jurídiques que se'n deriven, cal no oblidar que l'audiència no ha estat precisament un òrgan excel·lentment considerat per les gentes del Principat. Cal recordar també que la visió s'agreuja i es deforma en les èpoques de fortes crisis i tensions com ara al s. XVII. V. ELLIOTT, *La revolta ...*, p. 73-104, esp. p. 80-85; i p. 352-360.

transmissibles, en general a persones vinculades amb l'actor, però no sempre necessàriament (26).

Perfil dels reclamants

A nivell teòric sembla haver quedat clar que tothom qui veïés transgredida una determinada situació jurídica seva per una extralimitació de la conducta del monarca o dels seus oficials podia presentar queixa per via de greuges al rei en ocasió de la celebració de la cort general. No cal aclarir que en cas que la persona en qüestió acudís a la cort, podia fer-ho directament; altrament, hem de pensar que havia de tenir-hi entrada (27) mitjançant l'estament respectiu, el qual assumia la reclamació, si era el cas.

És innegable el fet que, en general, hom pot dir que hi ha una gran diversitat de reclamacions; així com també hi ha una gran diversitat de subjectes que reclamen (28).

Amb tot, i malgrat afirmar de bell antuvi que hi ha greuges presentats per membres pertanyents a tots tres estaments, hem constatat (29), com a norma general (30),

26 V. més endavant.

27 Com hem vist, per al cas que la cort encara no hagi estat llicenciada: si la cort ja havia estat llicenciada i algú encara no havia presentat la reclamació, havia d'acudir als provisors dins de termini, i demanar-la.

28 Occasionalment s'hi poden produir variacions atès el fet que les sentències de greuges esdevenen títols de crèdit transmissibles.

29 Hem mirat de quantificar el nombre de reclamacions que es poden vincular a cada un dels braços de la cort i d'identificar els actors de les reclamacions. En aquest sentit hem parat una atenció especial a quinze persones es reconeix un crèdit per un import més alt en els greuges sentenciats

que el major nombre de reclamacions prové de l'estament militar; en menor nombre de l'estament reial i, finalment, del braç eclesiàstic.

No deixa de poder-se trobar una explicació perfectament lògica per al fet que els greuges majoritàriament plantejats afectin membres de l'estament militar. Cal no oblidar que es tracta de l'estament més nombrós, al qual es pertany per dret propi. Proporcionalment, el major nombre de membres del braç es correspon també ⁽³¹⁾ amb el major nombre de situacions dependents de règim jurídic individualitzables i diferenciables. Hi ha més propensió, doncs, a sofrir actuacions a càrrec d'oficials reials que s'extralimitin o excedeixin i afectin els seus drets ⁽³²⁾.

Però, és que a més hi ha un altre fet que cal considerar. La mateixa evolució de la institució porta els oficials reials a reclamar per via de greuge les quantitats degudes en virtut dels salaris que no han percebut, però és que un nombre força elevat d'aquests oficials coincideix que són persones que privadament i socialment pertanyen a l'estament militar (de la mateixa manera que determinades dignitats eclesiàstiques també hi pertanyen).

³⁰ Cal advertir que ocasionalment pot variar la correlació, p. ex., quan es reclama per bestretes (i en menys) dels soldats.

³¹ I no tan sols estadísticament.

³² Entès, hi hauria múltiples situacions d'exercici de jurisdiccions en cas de membres de l'estament militar, fet que podria donar lloc a friccions potencials.

El greuges de cort esdevenen títols de crèdit transmissibles

Hem vist que les sentències dictades pels proveïdors, en funció de la jurisdicció especialment delegada pel monarca són declaradores de determinades situacions jurídiques. Hem constatat que en la majoria de casos, el que podríem anomenar la *part declarativa* es refereix a quantitats econòmiques degudes, per diferents conceptes, als reclamants. Les sentències, que esdevenen fermes, consoliden per via processal i extraordinària, una determinada situació comptable vinculada, segons cada cas, a una situació jurídica violada (salari, pensions de censals, gràcies, etc.).

El comportament de la sentència de greuges és, doncs, inicialment el mateix que el de qualsevol altra sentència dictada en la jurisdicció ordinària. És transmissible per successió *mortis causa*: de pares a fills, del causant a la vídua (normalment); dels malalts difunts als administradors dels hospitals, etc.

La sentència de greuges se'n diferencia, però, pel fet que hem detectat un elevat nombre de casos en els quals s'ha acudit a la figura de la cessió.

El donatiu i les seves connexions

Sabem que el fet que les col·laboracions econòmiques ofertes pels estaments als projectes de la monarquia en corts generals rebin el nom de donatiu (o subsidi, o oferta) no és casual. Tampoc no ho és que s'articulin

formalment com un capítol (denominat, és clar, *capítol del donatiu*) perquè, per a l'assemblea en qüestió, és una disposició amb el rang de capítol de cort a tots els efectes, al qual no s'arribava si es produïen tensions perquè no s'havien "satisfet" els greuges, com hem vist (33).

Tot i la poca informació que hi ha referida a com devia funcionar l'aspecte fiscal en punts rellevants de detall, sabem que la major part del que avui anomenem pressió impositiva devia descansar sobre les viles i ciutats del Principat i dels Comtats de Rosselló i Cerdanya; i que la participació que hi devien tenir els estaments eclesiàstic i noble devia ser més aviat escassa, més enllà del que era participar -i a voltes dirigir- les discussions que havien de fixar l'import i la durada del fogatge.

Epíleg

Després de la cort general de 1599 no torna ha haver-hi greuges sentenciats fins la cort de 1701-02. Val a dir que en les dues sessions del segle XVIII (34) trobem alguns indicis que palesen la "vitalitat" de la institució, i invocant, és clar, deutes per sentències de

33 Però el monarca, de la mateixa manera que podia escapar-se d'haver de convocar cort, sempre podia negar-se a legislar i a reparar els greuges, amb el cost -no només polític- consegüent: renunciar al servei domanat; v. IGLESIÀ FERRERAS, *La creació ...*, 3, p. 307.

34 Ja hem vist que se n'han conservat els processos.

corts del segle XVI (35). Hi ha alguna dada que permet de suposar que, per alguna qüestió -ara com ara indeterminada- la documentació de les dues darreres corts podia ésser útil per a una causa del darrer terç del segle XVIII (36). Després d'aleshores només he trobat els ja citats *memorials de greuges* producte de l'anomenat catalanisme polític. Per cloure aquest apartat, una dada contemporània, la llei que regula la institució que té per missió defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans, la llei 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges (DOCC, núm. 421, 30-març-1984, p. 751-754).

35 Són 22 casos de 1701-02, i 15 de 1706. En aquestes dues ocasions encara és més evident el pes dels actors, que coincideixen amb aquelles famílies que devien tenir un bon arxiu: Perapertusa i Brill, Gualbes, Copons, Garriga, Argensola i Blanes, O. de Boteller, Montcada, Pinós, Joan, Llupià, etc., al costat del monestir de Pedralbes o dels síndics de Barcelona i d'Auleta.

36 ACA, Secretaria, Caixa 3:

Fray Juan Ubach, Procurador actual del Convento de Padres Dominicos /² de la Ciudad de Tarragona, ha dado Memorial exponiendo que /³ para continuar una causa que de orden del Consejo sigue su /⁴ Convento en el Tribunal de Intendencia de Cataluña, nece- /⁵ sita certificación de la cantidad que contra la Real Hacienda /⁶ acreditan todos los acreedores juntos en virtud de las /⁷ sentencias proferidas en su favor por el Tribunal de Greuges /⁸ erixido por el Señor Rey Felipe V, que está en gloria, en las últimas /⁹ Cortes generales celebradas en la Ciudad de Barcelona en los /¹⁰ años de 1701. y 1702., pues sin esta certificación no puede desam- /¹¹ parar el encargo del Consejo. Y habiendo venido el Rey en /¹² que se dé dicha certificación, lo participo a vuestra merced para que /¹³ lo execute así quando acuda dicho Religioso. /¹⁴ Dios guarde a vuestra merced muchos años. Aranjuez 8. de Abril de 1771. / El marqués de Grimal. [Al por: Señor Don Francisco de Carma].(Dac aquesta dada al Sr. Riera)

En síntesi

Els greuges de cort esdevingueren una institució pròpia i singular del Principat de Catalunya, que permetia als seus pobladors de presentar reclamacions per les extralimitacions del monarca i dels seus oficials davant d'una comissió paritària, les quals se sotmetien a un procés judicial que finia en una sentència (37).

Envoltats de totes aquestes garanties, els greuges havien de gaudir d'un renom (positiu i negatiu) considerable. Al cap i a la fi, em sembla evident que esdevingueren, amb més força, si pot ser, allò que ja eren inicialment, un element de negociació política.

Aquesta relació dialèctica s'establí en base a unes relacions a diferents nivells entre el que era el funcionament intrínsec de la cort i el que n'eren factors extrínsecs, com la legislació (relacionada sobretot amb els greuges generals) i el donatiu. És a partir d'ací que podem percebre la seva (gairebé omni-) validesa.

37

Aquesta visió no és compartida universalment. Així, ANGLERÍA, *Epistolario*, III, p. 365-366 (20-jul-1518):

"Oíd lo que pasan en las Cortes catalanas. [...] Ahora está sobre el tapete la cuestión de los gravámenes llamados greuges. Hay tantas reclamaciones de ellos, que no imagino que no va a llegar al erario regio ni un céntimo. [...] No terminarán las Cortes hasta que no se cumplan al dedillo todas las reclamaciones. Muchos sacan de sus viejos escritorios diplomas ya corroidos - originarios del Rey Martín y del resto de los sucesores en la serie de los Reyes aragoneses-, jamás oídos. Sin embargo, són admitidos en las Cortes. Preguntados los catalanes por qué piden ahora lo que nunca reclamaron a ningún Rey, contestan que están viendo las intenciones de los flamencos y de los franceses que manejan al Rey, y que no son otras que apoderarse de cuanto se les pone delante, para ocupar luego como de una tierra enemiga. Por tanto, ellos ni quieren ni deben perder lo que es suyo, y que, sin embargo, dejaban pasar con los anteriores Reyes [...] Tales son los razonamientos de estas gentes. Los juegos se han convertido en realidad ..."

En la mesura que l'eixamplament de les categories acceptades en la via de greuge (38) donaven cabuda a gairebé tot allò que versemblantment la comissió volgués acceptar com a tal; i si tenim en compte que cada vegada més són greuges les reclamacions presentades per oficials reials que no han percebut el salari (39), i amb l'entrada, ocasional, dels perjudicats per l'enderroc, per reforçar la muralla, de cases i horts dels tintorers de Perpinyà, o l'entrada en bloc dels salaris que reclamen els homes de les "Cinquanta llances", veurem que esdevenen també, un instrument insubstituïble de caràcter polític, que permetria canalitzar determinats tipus de reclamacions de contingut econòmic (40).

Un, argument dialèctic en mans dels estaments per pressionar el monarca; dos, instrument insubstituïble per canalitzar determinades aspiracions (i dosificar alguns

38 En definitiva, qualsevol tipus de deute del monarca, o de dany infligit per un oficial seu.

39 Com he destacat, veu només un capellà de la capella del rei, o alguns nobles que en són gentilhomes per a la seva guarda i custòdia, -gairebé tots nobles-, també hi trobem, no-res-menys el canceller, amb la reclamació més elevada per salari no rebut!

40 Cal pensar que és en benefici -inicial- del monarca, i dic inicial, perquè si el rei ha de deixar de percebre diners del donatiu, és sensiblement diferent que deixi de percebre'ls pel motiu que sigui, del fet que deixi de percebre'ls per tal que, formalment no els cobri, i materialment revertixin en deutes que altrament, tard o d'hora, hauria d'acabar fent-se'n càrrec. Reforma aquesta visió el fet que formalment el rei es compromet a pagar dels seus béns el que equivalgui de la quantitat recollida, cosa que com sabem no fa (i que, sigui dit de passada, ANGLÉSIA no comenta quan parla de la veracitat econòmica dels jaletsans).

recursos econòmics); i tres, de retop, i en el tràmit d'execució de sentència, mecanisme que passa a formar part, incidentalment, de la tasca dels diputats del General. L'anàlisi dificultosa de la documentació econòmica d'aquesta darrera institució tal vegada podria ajudar a aclarir alguns dubtes que s'hi detecten, quant a la documentació relativa a alguna cort. Amb tot, però, una partida més de diners que és administrada pels diputats i còdors, en principi, com a purs mandatariis de la tasca de la comissió delegada de la cort general.

Aleshores i ara el terme *greuge* continua podent tenir dos sentits, el *corrent* i el *polític*; i com abans, podrien tornar a trobar *greuges* en el discurs; si així s'esdevenia, de segur que, com llavors, sota del teixit jurídic que els bressolaria, hi trobaríem, també, motivacions eminentment polítiques.

Els greuges de cort
a la Catalunya del segle XVI

Volum II

tesi per a la col·lació del grau de doctor en Dret
presentada pel llicenciat Oriol OLEART i FIGUET,
dirigida pel Catedràtic d'Universitat
i Professor Emèrit de la UAB Dr. Joaquim Cordà Buix-Funet

Facultat de Dret, Universitat de Barcelona

Curs acadèmic 1991-1992

TAULA

§ I: Antedira

Cort de 1512
Cort de 1520
Cort de 1528
Cort de 1534
Cort de 1543
Cort de 1547
Cort de 1552
Cort de 1563-64
Cort de 1595
Proces de greuges
Sentències de greuges
Dades relatives a l'execució de sentència

§ II: Llista dels qui han obtingut sentència de greuge

§ III: Fonts

§ IV: Bibliografia

Apèndix

APÈNDIXS**Cort de 1512**

* ACA, G, 1005/2, f. 66-67. També en ACA, G, 1004, f. 62v-63v. [23-ag-1512]

/¹⁰ Molt alta y excel·lentíssima senyora,

/¹¹ La cort del vostre Principat de Cathalunya ab molta diligència /¹² y sol·licitut fins aquí ha procurat que vostra Senyoria ab effecte /¹³ fes que los greuges dats en cort fossen expeditts y declarats, e /¹⁴ per vostra excellència és stat justament manat; és emperò cert que /¹⁵ aquells no són declarats ni expeditts al present per la difficul·tat /¹⁶ de algunes proves; e com la dita cort hage molt a cor /¹⁷ la reparació dels dits greuges segons és stat per vostra Excel·lència offert, /¹⁸ e dega ésser axí posat en effecte, car com sab vostra alta Se- /¹⁹ nyoria la reparació dels greuges és la principal part de la cort; /²⁰ per ço supplica la dita cort a vostra Alteza sia mercè vostra provehir /²¹ y manar que de present ans la conclusió de cort tots los /²² greuges qui tenen aquí prompts proves y poden ésser expeditts /²³ dits bonament y verdadera sien sentenciats y declarats y /²⁴ vostra Excel·lència reparats en continent; e per la expedició de tots los /²⁵ altres greuges qui restaran per a sentenciar, declarar y reparar /²⁶ e que major indagació requeren per deffalliment de proves, /²⁷ plàcia a vostra Majestat de nou provehir y cometre als provehidors /²⁸ dels dits greuges qui vuy són, ço és en aquella part que s' tro- /²⁹ baran presents en la ciutat de Barcelona pus n' i hage dels /³⁰ nominats per vostra Majestat e de quiscun stament de la dita cort // [f. 66v]

los quals presents en la dita ciutat axí dels nominats per vostra /² Alteza com dels anominats per la cort hagen aquella potestat /³ que tots haurien si presents eren en la forma e qualitat següent, /⁴ és a saber, que lo nombre dels entrevenints en la expedició de /⁵ totes cosas sia ygal de les persones axí per part de vostra Alteza com per /⁶ part de la cort nominadas; en axí que per fer la dita paritat /⁷ de personas o en cars de recusació y sospitas lo loctinent general /⁸ del rey nostre senyor en lo Principat de Cathalunya de les personas /⁹ anominadas per sa part pos e anomen per entrevenir les que li /¹⁰ parran; e si tantas eran les persones recusades o impedidas que /¹¹ no bastàs a la ygualtat del nombre dels altres, los qui restaran /¹² tingan tanta potestat com los nominats per part dels staments; /¹³ e per lo semblant sia entès en los anomenats per la cort; e que del /¹⁴ dia de la present publicació fins al XV dia del mes de dezcem- /¹⁵ bre primer vinent expedescan, sentencian y declaran tots los /¹⁶ greuges qui restaran per a declarar y provehir e totes cosas que /¹⁷ en la primera comissió són contengudes executan; e que en açò /¹⁸ se obliguen los provehidors que ací són presents e a la dita ciu- /¹⁹ tat entenen anar e se astrengan ab jurament e homenatge los lechs /²⁰ e tots eclesiàstichs e seculars ab sentència de excomunicació pro- /²¹ mulgadora per lo official eclesiàstich dins lo dit temps spatxar e sentenciar /²² los dits (sic) greuges; e plàcia a vostra Majestat consentir y atorgar que los /²³ processos de les dites causes de greuges hagen ésser instruhits /²⁴ d ací a XXV de nohembre propvinent, e de XXV de nohembre fins /²⁵ al XV de dezembre hage ésser sentenciat y declarat en los /²⁶ dits greuges; e encara Senyora molt excel lent per major justifi- /²⁷ ficació e descàrrech de la consciència de vostra Magestat plàcia consentir /²⁸ y manar que los dits provehidors qui són presents en corts /²⁹ presten lo dit jurament e fassen lo dit homenatge e oyen /³⁰ la dita sentència.

Fiat ut supplicatur.

// [f. 67] Pro per serenissimam dominam Reginam locumtenentem /² generalem XXIII agusti anno MDXII in /³ curiis Montisconi, prothonotario.

* ACA, G, 1005/1, f. 40v-41v. [També en ACA, G, 1006/1, f. 72 ss.].

/³¹ Serenissima Senyora, Princessa y Reyna,

/³² La cort general del Principat de Cathalunya la qual de present // [f. 41] se celebra per vostra Altesa en la present ciutat de Leyda ab molta diligència /² y sollicitut fins ací ha procurat que vostra Majestat ab effecte fes que los greuges /³ dats en la dita cort fossen expeditis y declarats y per vostra Excellència és /⁴ stat justament manat; és emperò cert que aquells no són declarats /⁵ ni expeditis al present axí per la multitud llur com per la difficultat /⁶ de algunes proves; e com vostra Altesa aje significat a la dita cort /⁷ la necessitat de la sua prompta partida per als regnes de Castella a hon /⁸ la Majestat del Rey nostre senyor de present és, de la qual anada e pre- /⁹ sència de vostra Altesa ab la prefata Majestat del Rey nostre senyor /¹⁰ se spera migersant lo adjectori divinal seguir gran bé y salud /¹¹ a la real persona de sa Majestat, la qual la dita cort y staments /¹² de aquella summament desijen, e la dita cort haze molt a cor /¹³ la reparació dels dits greuges segons és stat per vostra Altesa offert, /¹⁴ e degue ésser axí posat en effecte, car com sab vostra alta /¹⁵ Senyoria la reparació dels greuges és la principal part de la cort; /¹⁶ per ço supplique la dita cort a vostra Altesa sia mercè sua /¹⁷ provehir y manar que de present ans de la conclusió o prorogació /¹⁸ de la present cort tots los greuges qui tenen ací prompts proves y poden ésser expeditis bonament y verdadera /¹⁹ sentenciats /²⁰ y declarats y per vostra Excel·lència reparats en continent; e per la /²¹ expedició de tots altres greuges que restaran per a declarar,

sentenciar, reparar, y qui major indegació requeren per deffalliment /²³ de proves o als, plàcie a vostra Altesa de nou provehir e cometre als /²⁴ provehidors de dits greuges qui vuy són, o en aquella part dels qui's /²⁵ trobaran presents en la ciutat de Barcelona si bona sanitat y haurà /²⁶ e si no y haurà bona sanitat en aquella vila o loc del territori de /²⁷ Barcelona o de la vegaria de aquella, que per los dits provehidors de greuges /²⁸ o per la major part de aquells serà vist, pus n'i haie dels nomenats /²⁹ per vostra Altesa e dels nomenats per quiscun stament de la dita /³⁰ cort los quals presents en la dita ciutat axí dels nomenats per /³¹ vostra Altesa com dels nomenats per (1) la dita cort /³² hajen aquella potestat que tots haurien si presents eren en la for- /³³ ma e qualitat següents, és a saber, que lo nombre dels entreve- /³⁴ nints en la expedició de totes coses sie equal de les persones axí per /³⁵ part de vostra Altesa com per part de la dita cort nomenades; en axí /³⁶ que per fer la dita paritat de persones o en cas de recusació y scspites /³⁷ lo locinent general del Rey nostre senyor en lo dit Principat del // [f. 41v] dit Principat de les persones anomenades per sa part pos e anomen per /² entrevenir en aquells les persones que li parran; e si tantes eren les /³ persones recusades o impedides que no bastàs a la egualtat del nombre /⁴ dels altres, los qui restaran tinguen tanta potestat com los nomenats /⁵ per part dels staments; e per lo semblant sia entès en los nomenats /⁶ per la cort; axí que en loch dels recusats e o impedits los depputats del /⁷ General de Cathalunya ensemps ab los presidents o algú de aquells /⁸ si n'i haurà anomenen aquelles persones que li parrà, o los depputats /⁹ a soles no havent-hi algú dels presidents; e plàcie a vostra /¹⁰ Altesa que los advocats dels staments hajen càrrech de aconsellar /¹¹ los dits provehidors de greuges per la dita cort anomenats; e /¹² que del die de la present publicació fins per tot lo mes

1

Hi ha 3,5 cm retillats, anul·lant un espai que quedava blanc.

de /¹³ març primer vinent expedesquen, sentencien e declaren tots los /¹⁴ greuges qui restaran per a declarar e provehir totes coses que en la /¹⁵ primera comissió són contengudes executen; e que en açò se /¹⁶ obliguen los provehidors que ací són presents y en la dita /¹⁷ ciutat de Barcelona entenen anar o en altra part si en aquella /¹⁸ no haurà bona sanitat com dalt és dit y se strenguen ab jurament /¹⁹ de present prestador e homenatge los lechs e tots ecclesiàstichs /²⁰ y seculars ab sentència de excomunicació promulgadora per offi- /²¹ cial ecclesiàstich dins lo dit temps spachar y sentenciar los dits greuges; /²² e plàcie vostra Alteza consentir y atorgar que los processos de dites /²³ causes de greuges hajen ésser instruïts de ací per tot lo mes de /²⁴ febrer primer vinent, e del derrer die del dit mes de febrer /²⁵ primer vinent fins per tot lo dit mes de març après propsegüent /²⁶ haje ésser sentenciat e declarat en los dits greuges; e suplica /²⁷ encare la dita cort que plàcie a vostra Alteza consentir y atorgar /²⁸ a la dita cort que la present supplicació e consentiment no pugue /²⁹ ésser o sie vist ésser engendrat o fet perjuhí a la dita cort /³⁰ e als staments de aquella are o en sdevenidor encare per acte contrari /³¹ ne puxe ésser tret a conseqüència.

/³² Cuiquidem supplicacioni fuit facta provisio sequens per dictam dominam /³³ Reginam.

/³⁴ Fiat ut supplicatur.

/³⁵ Pro per dominam Reginam locumtenentem generalem XIIII° /³⁶ decembris MDXV Ilerde.

/³⁷ Climent, prothonotario.

ACA, G, 1004, f. 54-55 [16-jul-1512]

/¹ Molt Alta y molt excellent Senyora,

/² Com la provisió dels greuges e o administració de la justícia de /³ aquells breument fahedora torn en gran servey de Déu, mèrit /⁴ e descàrrech de la ànima y consciència de vostra Alteza, consolació /⁵ repòs e benefici dels vassalls e súbdits de aquella, per ço, Senyora, /⁶ los tres staments o braços del present

Principat de Catha- /⁷ lunya per la majestat del rey nostre Senyor en les corts generals /⁸ de la present vila de Monçó congregats suppliquen en aquella /⁹ que sie mercè sua de present deputar e anomenar per la part de /¹⁰ aquella en reparadors de greuges donats e donadors en la present /¹¹ cort algunes persones; e la dita cort anomenar-na altres /¹² per quiscum bras de aquella, de bona fama, sciència e consciència, /¹³ tements Déu, catalans, als quals plàcia a vostra Majestat /¹⁴ e atorgar ab consentiment de la dita cort, plen, bastant, absolut /¹⁵ e irrevocable poder de conèixer, determenar, diffinir e /¹⁶ executar, simplament y de pla, la sola veritat del fet atesa, /¹⁷ tots e sengles greuges generals fets per la Majestat del senyor /¹⁸ Rey e per los predecessors de aquella de gloriosa memòria, e per los /¹⁹ loctinents generals, governadors generals e portant veus de /²⁰ aquells, e per altres oficials reals e llurs ordinaris e delegats /²¹ del dit Principat de Cathalunya, e a qualsevol bras, stament /²² o universitat e singulars del dit Principat en qualsevol manera /²³ donats e donadors en la present cort, e durant [sic!] los dits /²⁴ provehidors de greuges dins lo terme o termes qui a dar /²⁵ los dits greuges seran assignats e de tots los mèrits e /²⁶ dubtes devallants en qualsevol manera dels dits greuges /²⁷ justícia spatxada servant los usatges de Barcelona, constitucions /²⁸ generals, capítols de cort de Cathalunya e altres leys de /²⁹ Principat, prometent vostra Alteza per pacte special que la /³⁰ dita comissió e poder no revocarà, empatxarà, impregnarà /³¹ o contravendrà, ne revocar, empatxer, dilatar, ni contra- /³² venir permetrà per algun oficial de aquella ne per altra qualse- /³³ vol persona directament ne indirecta, ni per altra qualsevol /³⁴ via o manera en algun acte o fet tocant lo dit poder /³⁵ decisió, conexença, determinació, execució dels dits greuges // [f. 54v] e provehidors, ans aquells sia tengut donar e fer donar tot /² endrés e aviament o espatxament e [decissió] dels dits fets e de la /³ dita justícia que los provehidors de greuges hagen a prestar /⁴ sagrament de

procehir y declarar en los dits affers ab tota /⁵ diligència segons dret e justícia e bona equitat e rahó, usat- /⁶ ges, constitucions, actes, capítols de cort, usos e costums, /⁷ tenguts e observats en diffinir e determenar los dits /⁸ greuges en lo pus breu temps e spay que poran, sumàriament /⁹ y de pla durant la present cort, çò és, ans que aquella sia /¹⁰ finida e closa, tota amor, temor, odi, rancor proffit o /¹¹ speranza de aquell e altre qualsevol desordenada affectió /¹² e voluntat a part possats; e més, plàsia a vista Alteza /¹³ ordenar e manar a qualsevol loctinent general, portant /¹⁴ veus de governador e als canceller, vice-canceller e en son cars regent /¹⁵ la cancelleria, per bon spatxament de dits greuges que presten /¹⁶ sagrament que de continent que ls seran trameses provisions, /¹⁷ letres e sentències manades e promulgades per los prove- /¹⁸ hidors, aquellas hagen de executar sens dilació e exePCIó /¹⁹ alguna; e semblant jurament hagen a ffer los prothonotari, /²⁰ lloctinent, regent e secretaris, si n' i haurà del dit senyor Rey, /²¹ scrivans de manament e altres, tant com a quiscú per /²² càrrec de son offici se pertany, de liurar totes e sengles /²³ provisions e actes prop mencionats franchs de tot dret /²⁴ de registre e de segell, manant axí mateX vostra Alteza /²⁵ ara per lavors a tots officials altres ordinaris qualsevol, /²⁶ presents o esdevenidors, als quals la execució de les conexenses /²⁷ dels dits greuges se pertanyerà o serà comesa, per aquella hagen /²⁸ a ffer prestament, tota excepció o scusa cessants, per los /²⁹ jutges e provehidors de greuges serà declarat, servant- /³⁰ ho a la unglà com acte de cort e [...] y donat per los jutges /³¹ elets per la cort, etc. Altissimus.

Plau a la senyora /³² Reyna e per sa part anomena e deputa en aquells /³³ lo bisbe de Urgell, canceller, micer Anthoni Agustí, vici- /³⁴ canceller, mossèn Miquel Joan Gralla, mestre racional micer // [f. 55] Francesch Franch e micer Joan de Gualbes regent la cancelleria, /² Bartomeu Ferrer, regent la Thesoreria, micer Vicens Orrit /³ advocat fiscal, Francesch Dezplà mestre racional, e micer

Fran- /⁴ cesc Çavila, jutge de cort; e la dita cort anomena per sa /⁵ part lo abbat de Poblet, mossèn Joan Piquer, canonge e síndic /⁶ de Urrjell, mossèn Honcrat d'Oms. procurador del cardenal /⁷ bisbe de Elna, per lo bras de la sglésia; e per lo bras militar don /⁸ Dalmau de Queralt, mossèn Perot Pou, cavaller e Francesc ces /⁹ Comes, donzell; e per lo bras real Pere Girgós, conceller en cap /¹⁰ e síndic de la ciutat de Barcelona, Joan de la Móra, síndic de Leyda /¹¹ e Phelip Grimau, síndic de Perpinyà.

/¹² Provisa per serenissimam dominam Reginam, locumtenentem /¹³ generalem XVI julii MDXII in curiis Montissoni.

Cort de 1520

* ACA, G, 1077, f. 14-14v.

Lxxxxviii, B[arcelona].

Quant el greuge o demanda donat per lo síndic de la Ciutat de / Barcelona contra la Cesàrea i Real Majestat e o son procurador fiscal en e sobre les coses preteses en virtut y per observança deis contractes // [f. 14v] dels censals la hu dels quals fonc creat per la Magestat del rey don Alfonso /² quart de pensió annual de vint-y-set mília cinc-cents sous e de preu e pro- /³ prietat de vint-y-set mília y cinc-cents liures en l'any mil quatre- /⁴ cents vint-y-nou e l'altre per la Magestat del rey don Johan de pensió /⁵ anual de nou mília sis-cents vuytanta sous per preu e propietat de /⁶ dotze mília e cent liures en lo any mil quatre-cents sexanta, sentenciam /⁷ y declaram quant en lo que demana dit síndic la Cesàrea y Real Ma- /⁸ gestat ésser tenguda en provehir e manar provisions executorials per execu- /⁹ tió de dits censals y de les pensions degudes segons és pretès y per satis- /¹⁰ fer les devedores, e per observança de la sentència donada en lo any /¹¹ mil cinc-cents y tres en la cort de Sant Francesch per los provehidors dels /¹² greuges qu. les hores eran la prefata y Cesàrea Real Magestat ésser ten- /¹³ guda de fer y

provehir dites provisions executorials en favor de dita /¹⁴ ciutat per observança de dits censals y de la dita sentència de provehidors /¹⁵ de greuges segons sèrie y tenor de aquella e ab modificació en ella con- /¹⁶ tenguda com sia *iudicium in curia datum* e confirmar per sentència dona- /¹⁷ da per los provehidors de greuges en la cort últimament celebrada en la /¹⁸ ciutat de Leyda; e en lo que és pretès per dit síndic deure's declarar la /¹⁹ prefata Magestat no haver pogut transferir ni transportar ni empen- /²⁰ nyorar lo marquesat de Oristany e comtat de Grociano en altre per- /²¹ sona en perjudici dels dits censals de dita ciutat y de les sentències de /²² provehidors de greuges dessus dites ni haver pogut pendra a ses mans pe- /²³ cúnies algunes ni fer consignacions de les rendes y emoluments de aquells /²⁴ a altres persones en derogació de dits censals y sentències sobredites, atès /²⁵ no consta en procés de les preteses coses e alienacions e consignacions, /²⁶ sentenciam y declaram, quant en dits capítols no procehir ni haver loc dit /²⁷ greuge o demanda, reservant emperò dret a la dita ciutat sobre dites /²⁸ pretencions en altre loc e juy, si algú li n pertany.

* ACA, G, 1077, f. 19v-20v.

Cxxviii.

Quant al greuge o demanda de micer Joan Pasqual, doctor del real // [f. 20] consell ab la qual demane la Cesàrea y Cathòlica Magestat del Rey nostre /² senyor o son procurador fiscal ésser condemnat en denou milia liures per salaris /³ a ell e a sos predecessors deguts per diversos temps per rahó dels officis de obrer /⁴ major dels palaus reals de la ciutat de Barcelona e de dressaner o custò- /⁵ dia de la dressana de dita ciutat e scrivà de les despeses que's fan en les obres /⁶ de dita dressana, e per emoluments e guanys cessats del offici de vehedor /⁷ o fahedor de galeres, danys y despeses per ell sostenguts e fetas, e altres co- /⁸ coses en dit greuge o demanda largament contengudes, atesa la sentèn- /⁹ cia per los provehidors de greuges en les corts en lo monestir de Frares menors /¹⁰ de la dita ciutat de Barcelona elets y deputats en favor del dit micer Pas- /¹¹ qual e de Benet Pasqual fill seu *quondam*, promulgada, e altres mèrits del pro- /¹² cés, pronunciam e declaram dit procurador fiscal deure ésser condemnat com /¹³ ab la present condemnam en pagar al dit micer Pasqual los salaris del of- /¹⁴ fici

de obrer major dels dits palaus reals a rahó de sexanta-una liura /¹⁵ deu sous per any, del sisè dia del mes de decembre del any mil sinc-cents y /¹⁶ tres que dita sentència per los provehidors de greuges fou promulgada fins a la /¹⁷ present jornada, provehit emperò que dit micer Pasqual haze pendra en comp- /¹⁸ ta setanta-dues liures setza sous e tres diners que confessa en lo procés ha- /¹⁹ ver rebudes de alguns officials reials e totes altres quantitats que legítima- /²⁰ ment se mostrarà per ell ésser per dita ocasió rebudes; e en los salaris per /²¹ ell demanats per rahó de dit offici del temps dels sereníssims reys don /²² Alfonso e don Joan de indelible memòria dret sobre los béns e mermessories de /²³ aquelles si algú li n competeix dret en altre juy li reservan; en los salaris /²⁴ emperò demanats del temps del cathòlic Rey don Ferrando de gloriosa /²⁵ recordatió fins al dia que la dita sentència dels provehidors de greuges fos /²⁶ donada lo dit procurador fiscal absolom e silenci ab dit micer Pasqual imposan; /²⁷ e quant a les quantitats demanades per dit Pasqual contengudes en los albarans /²⁸ debitoris per lo mestra racional de la règia cort en lo any mil sinc-cents y onze ex- /²⁹ pedits lo dit procurador fiscal condemna en pagar aquellas quantitats que se /³⁰ verà se mostrarà ésser stades posades en obres dels dits palaus e salaris del /³¹ temps que s i haurà obrat, exceptat lo temps del stirau (?); e quant als salaris /³² per dit Pasqual demanats per los officis de dressaner o custòdia de la dressa- /³³ na e scrivà de les obres - - - que en dita dressana se fan, attès que lo cathò- /³⁴ lic Rey don Ferrando a devuyt dies del mes de maig del any mil sinc- /³⁵ cents y deu li assigne cinquanta liures per any per offici de dressaner per sa /³⁶ Magestat pagador lo dit procurador fiscal condemna en pagar al dit mi- /³⁷ cer Pasqual los salaris a ell deguts del dit dia de devuyt de maig del /³⁸ any mil sinc-cents y deu fins a la present jornada a rahó de dites /³⁹ sinquanta liures per any; e en los salaris demanats per dit Pasqual del /⁴⁰ temps del dit Rey don Ferrando fins al dit temps de devuyt de maig /⁴¹ de dit any lo dit procurador fiscal absolom e al dit micer Pasqual silenci imposan; /⁴² quant emperò en los salaris de dressaner custòdia de les dressanes e de scri- // [f. 20v] na de les obres per dit Pasqual demanats dels dits Reys don Alfonso y /² don Joan de bona memòria dret a ell - - si algú li n competeix sobre los béns /³ y mermessories de dits reys en altre juy li reservan; e per

quant per los mè- /⁴ rits del procès nos consta après de la sentència per dits provehydors de greu- /⁵ ges en lo dit any mil sinc-cents y tres en favor de dit Pasqual promul- /⁶ gada ésser stades fetes moltes provisions per dit senyor rey don Ferran- /⁷ do per lo qual lo dit Pasqual és stat perturbat o molestat en la possessió /⁸ de dits officis o alguns de aquellse haver perdut alguns emoluments e sos- /⁹ tenguts molts treballs, danys y despeses, lo dit procurador fiscal condes- /¹⁰ nam per la cessatió de dits emoluments, danys y despeses per dit Pasqual /¹¹ sostengudes e fetes en cent-cents liures; e més pronunciam e declaram /¹² que los sobreshiments e impediments fets axí per la Cesàrea Magestat com /¹³ per altres oficials contra dit Pasqual perturbatiu de la exactió de les pecú- /¹⁴ nies consignades a les obres dels dits palaus reals sien remoguts y revocats, /¹⁵ e que lo mestra racional sia tengut de donar còpia o fer exhibició al /¹⁶ dit Pasqual dels comptes donats per dits oficials reals, no entenent per /¹⁷ la present perjudicar a la preheminència y prerrogativa del offici de /¹⁸ dit mestra racional ni en res del que a la conexença del dit offici se sguar- /¹⁹ da ni altres persones algunes que tinguen consignacions sobre les pecúnies de /²⁰ dits oficials reals ni als drets de la ciutat e lotge de Barcelona si al- /²¹ guns los competeixen sobre la dita dressana e officis de aquella.

* Aca, G, 1006/3, f. 4v9 [Procés reial 1519-20]

... /⁴ per ço, ab aquest scrits, dits síndichs vos tornen a suppli- /⁵ car que sens trija los admetau en vostre consorci, col·loquis e /⁶ <e> tractes de dit stament real, e en aquell loc los assigneu /⁷ loc competent y que sens ells no procehiscau a elecció o crea- /⁸ ció dels oficials de dit stament, com són habilitadors, pro- /⁹ movadors, advocats, reparadors de greuges y altres sem- /¹⁰ blants, protestant en altra manera ...

* Aca, G, 1006/3, f. 31 [Procés reial 1519-20]

/ Die decima quinta augusti proxime veniente et quod / pro conclusione huius curie videbantur sue magestati /

duo cogitatus / primam quod hinc ad dictam decimam
 quintam augusti / fiat conclusio super provicio et aliis
 occurrentibus et quod // intra dictum tempus declarentur
 gravamina que / poterunt et pro aliis prestabitur idonea
 securitas per suam / Majestatem de solvendo

Cort de 1528

ACA, G, 126, f. 54-54v:

^{/12} Dicto die [= 27-gen-1531]

^{/13} Los senyors diputats del General ab e de ^{/14} consell dels
 assessors y advocats ordi- ^{/15} naris;

Attenent que lo noble don Pedro ^{/16} de Rocabertí entre los
 altres ha obten- ^{/17} guda sentència dels proveydors de greu- ^{/18} ges
 assignats en la cort celebrada en ^{/19} la vila de Monçó l'any mil
 dxxviii ^{/20} ab la qual lo procurador fiscal y patrimoni- ^{/21} al de sa
 Majestat és stat condemnat pa- ^{/22} gar al dit don Pedro XXXI^M CC
 [sous] en- ^{/23} samps ab lo interès a raó XX^M per mil ^{/24} quiscun any
 comptant del dia que fonch ^{/25} feta la aprehensió del castell y ter-
^{/26} me de Sobirats per lo procurador fis- ^{/27} cal; e lo dit don Pedro
 o la senyora ^{/28} sa mare foren trets de la possessió del ^{/29} dit
 castell fins a la jornada que fonch ^{/30} donada la dita sentència per
 los dits ^{/31} proveydors de greuges que fonch a X ^{/32} de maig del any
 mil DXXVIII^C;

E ^{/33} attès que per lo dit don Pedro de Rocha- ^{/34} bertí és
 stat exhibit en lo concistori ^{/35} lo procés original de la causa
 portada ^{/36} davant los dits proveydors de greuges ^{/37} en la qual stà
 insertada la appren- ^{/38} sió e possessió que fonch feta del dit ^{/39}
 castell y terme de Sobirats a mà de la ^{/40} règia cort per mossèn Joan
 Çacirera, ^{/41} donzell, alguatzir real, instant en ^{/42} Miquel Roders,
 procurador fiscal del ^{/42} dit senyor rey, la qual apprehensió // [f.
 54v] y possessió fonch feta dimarts a XVI ^{/2} de febrer del any mil d
 i, testifficada ^{/3} per lo discret en Jaume Alays, notari ^{/4} públich
 en dit acte entrevenint per lo ^{/5} honorable en Miquel Bensula, acrivà
 del ^{/6} senyor rey;

Per ço, los dits senyors de- /⁷ putats, de consell dels dits honorables as- /⁸ sessors y advocats ordinaris del dit /⁹ General, deliberen que sie fet compte /¹⁰ al dit don Pedro de Rocabertí dels in- /¹¹ teressos a ell ab dit/ entència adju- /¹² dicats del dit die de XVI de febrer del /¹³ any mil cinch-cents y hu fins al dia /¹⁴ de la dita sentència iuxta forma e tenor /¹⁵ de aquella y per lo que li tocarà en la /¹⁶ tercera part del servey, hage y reba /¹⁷ per lo dit compte, axí y segons los /¹⁸ altres agreujats han a rebre segons /¹⁹ forma del donatiu fet en la dita cort.

ACA, G, 126, f. 76v-77 [17-març-1531]

/¹⁴ Domini deputati iuris honorabilis auditori- /¹⁵ bus compotorum et de consilio assessoribus /¹⁶ et advocatorum ordinariorum generalis /¹⁷ deliberarunt et providerunt quod in du- /¹⁸ bio vertente circa sententiam latam /¹⁹ per provisores gravaminum curie Mon- /²⁰ tissoni celebrate in anno i^o D^o XXVIII° /²¹ in favorem Marie de Banyuelos uxorem /²² relicte Gundissalvi de Banyuelos in et /²³ cum qua fuerunt adjudicate dicte Ma- /²⁴ rie de Banyuelos certe quantitates et /²⁵ siguanter sex mille octingenti solidi mo- /²⁶ nete Valencie et eciam quantitates con- /²⁷ currentem usque ad diem obitus dicti /²⁸ Gundissalvi de Banyuelos de cuius obi- /²⁹ tu in dicta sententia minime constat /³⁰ quod et alia dubitabatur in dicto compartimen- /³¹ to faciendo provident et deliberant /³² attento quod per inventarium confectum de /³³ bonis dicti Gundissalvi de Banyuelos de /³⁴ quo constat in processu regie audiencie /³⁵ als vertente sub examine Johannis /³⁶ Sunyer et per sententia per eum latam /³⁷ dictum Gundissalvum de Banyuelos /³⁸ dececisse die secunda marcii anni /³⁹ millesimi quingentesimi vigesimi et /⁴⁰ dicta quantitas solvatur dicte Ma- /⁴¹ rie de Banyuelos in forma superius /⁴² expressata et quod fiat computum dicte // Marie de Banyuelos ad dictas rationes /² usque ad dictam diem.

ACA, G, 126, f. 64v-65.

/²⁹ Los senyors deputats, intervenint-hi los /³⁰ honorables oydors de comptes e de consell /³¹ dels honorables assessors y advocats or- /³² dinaris del General, vista la adjudi- /³³ cació feta per los proveydors de greuges /³⁴ assignats en la última cort de Monçó /³⁵ en favor dels pubills fills del noble /³⁶ don Francesch de

Senesterra de cinch /³⁷ milia sis-centes vint-y-tres liures /³⁸ e lo dupte mogut sobre la dita mo- /³⁹ neda si haurie ésser moneda de /⁴⁰ Barchinona o moneda de Sardenya, com // [f. 65] en la dita sentència ninguna menció se fes /² de la dita moneda, per tant, los dits senyors /³ deputats, vist en lo concistori lo original /⁴ procés fet devant los dits proveydors de /⁵ greuges instant lo tudor dels dits pu- /⁶ bills en lo qual entre les altres coses /⁷ stà cosida una letra patent certiffica- /⁸ tòria feta per lo receptor de les pecúnies /⁹ del marquesat de Oristany e comtat de /¹⁰ Gociano, e Antoni Joan Cerveró loctinent /¹¹ de mestre racional en lo regne de Serden- /¹² ya scrits en Càller a XXX del mes de /¹³ dezembre del any mil DXXVIII^o en la /¹⁴ qual certifficatòria és insertada una cau- /¹⁵ tela de sa Magestat de XIII^m ll. atorgades al /¹⁶ dit don Francesch de Senesterra de la qual /¹⁷ se fa menció en la dita sentència dels dits /¹⁸ proveydors de greuges donada, ab la /¹⁹ qual cautela y certifficatòria se mos- /²⁰ tra clarament que les dites V^m CXXIII ll. /²¹ són de moneda barcelonesa; e per ço de- /²² lliberen que sie fet lo compte y pagats /²³ de la dita moneda.

ACA, G, 126, f. 61-62v.

/³⁶ Die martis X^m die mensis /³⁷ februaris anno predicto [= 1531].

/³⁵ Los senyors deputats intervenint- /³⁹ hi los honorables oydors de comptes /⁴⁰ del General, entesa la demanda // [f. 61v] feta per mossèn Berenguer Dolas /² de paraula continent en efecte pus /³ en virtut de la sentència per ell obten- /⁴ guda dels proveydors de greuges ele- /⁵ gits en les cortz últimament celebra- /⁶ des en la vila de Monçó per la Magestat del /⁷ emperador y rey nostre senyor publica[da] per /⁸ ditz judges a X del mes de maig del /⁹ any mil DXXVIII^o li són stats ad- /¹⁰ judicats trenta-dos milia ducats de /¹¹ les pecúnies de la tercera part del /¹² servey pagadores a sou per lliura segons /¹³ los altres, per sou de les galeres de /¹⁴ Castella havie portades per sa Magestat /¹⁵ y per lo cathòlic rey don Ferrando /¹⁶ de digne recordació;

E com la dita /¹⁷ sentència entre les altres coses sie pro- /¹⁸ veyt que lo dit mossèn Berenguer /¹⁹ Dolas hagués anost et dins un /²⁰ any haver feta diligència en ésser /²¹ pagat en lo regne de Sicília de la /²² consignació que allí li era stada /²³ feta, axí com

la havie feta en Ara- /²⁴ gó y Cathalunya; e axí mateix que /²⁵ hagués a prestar caució de qual- /²⁶ sevol altres que primer hagués pres- /²⁷ tades de star a dret y pagar, y re- /²⁸ alment y de fet a qualsevol persona /²⁹ a qui sie tengut per sou de dites /³⁰ galeres, pagant a sou y a liura del /³¹ que rebria;

E com ell dit Berenguer /³² Doms dins lo termini del dit any /³³ hage provat haver feta la diligència /³⁴ deguda en lo dit regne de Sicília /³⁵ e sobre dita diligència per ell /³⁶ feta hage produyt en lo concistori /³⁷ un procès y testimonial fets en /³⁸ la cort del regent la vegueria de /³⁹ Barcelona sots diversos calenda- /⁴⁰ ris, lo derrer dels quals és a XXVI /⁴¹ del mes de gener del any propassat /⁴² mil dxxx; e se sie offert lo dit mossèn /⁴³ Berenguer Dolms prestar altra ve- /⁴⁴ gada dita caució, com aquella ha- /⁴⁵ gués ya prestada, jatsie no s troba // [f. 62] de present;

Per ço, lo dit mossèn Berenguer /² Dolms demane que sie proveyt ell ésser /³ pagat de la dita tercera part del servey se- /⁴ gons forma de la dita sentència;

Per /⁵ tant, los dits senyors deputats, vista la /⁶ dita diligència, attès que consta /⁷ aquella ésser feta dins lo dit any et als, /⁸ ab e de consell dels honorables assessors y advo- /⁹ cats ordinaris del dit General, delibe- /¹⁰ raren y provchexen que al dit mossèn /¹¹ Berenguer Dolms ésser pagada a sou /¹² y a liura aquella quantitat que li tocarà /¹³ en la dita tercera part del servey ara /¹⁴ en lo primer compartiment fet y en /¹⁵ tots los altres que après se faran pres- /¹⁶ tada per ells altra vegada la cau- /¹⁷ ció en dita sentència dels dits provey- /¹⁸ dors de greuges contenguda segons /¹⁹ forma, sèrie y tenor de aquella, sens pre- /²⁰ judici de la que primer ya havie pres- /²¹ tada.

/²² Dit dia lo dit mossèn Berenguer Dolms /²³ per satisfer a les coses en la damundi- /²⁴ ta deliberació y sentència dels provey- /²⁵ dors de greuges contengudes prestà la /²⁶ caució en aquelles manadà prestar, /²⁷ e iuxta la forma y tenor de aquella; /²⁸ e donà per fermançes mossèn Anthoni /²⁹ Doms, donzell, fill seu, e mossèn Nuri Jo- /³⁰ an de Peguera, e quiscú d'ells, in soli- /³¹ dum, qui acceptaren la dita ferman- /³² ça y prometeren que ensemps e in so- /³³ lidum ab liur principal e sens ell /³⁴ hi seran tenguts y obligats, e per /³⁵ açò attendre e complir, tenir y servir /³⁶ axí principal com fermançes se /³⁷ obligaren tots lurs béns e de quiscú

/³⁸ d-ells in solidum, y per lo tot nobles ni // [f. 62v] ab totes renunciacions necessàries, e /² axí ho juraren largament.

/³ Testes firme dictorum Berengarii de /⁴ Ulais et dicti domini Nuri Jo- /⁵ annis de Peguera qui firmarunt /⁶ dicta die sunt discreti Johannis de /⁷ Osona prebiter in sede Barcinone /⁸ benefficiatus et Bernardus Canaletes /¹⁰ notario civis Barcinone.

/¹¹ Testes firme predicti Anthonii de Ul- /¹² mis qui firmavit decimo tercio pre- /¹³ dictorum mensis et anni sunt Jo- /¹⁴ annes Guilielmi prebiter elnensis diocesis /¹⁵ et Bernardus Canaletes notario civis Barcinone.

[El dia 14-feb (ACA, G, 162, f. 63) B. Oms en fa cessió a Joan SEGUER']

ACA, G, 126, f. 63.

/³ Ego Berengarius de Ulais domicellus Bar- /⁴ cinone populatus in solutum et satisfaccio- /⁵ nem consimilis pecunie quantitatis quam /⁶ pro vobis infrascripto Joanne Seguer /⁷ dicturus et soluturus est mihi Antho- /⁸ nius Xamar do cedo et mando vobis /⁹ eidem Joanni Seguer supracollectori /¹⁰ generalis illam recipiendi nomine dicti /¹¹ generalis omnia jura et actiones michi /¹² competencia et pertinentes in illis mil- /¹³ le octingentis septuaginta tribus libris /¹⁴ undecim solidis et octo denariis moneta Bar- /¹⁵ cinone michi restantibus ex solvendum /¹⁶ per reverendum et magnificos dominos /¹⁷ deputatos dicti generalis ex primo com- /¹⁸ partimento virtutes sententia per iudi- /¹⁹ ces gravaminum in ultima curia in /²⁰ villa Montissoni datos et assignatos /²¹ in mei favorem late decimo mensis maii /²² millesimo quingentesimo vicesimo /²³ nono, cedens iura etc quibus juribus in /²⁴ dicens et intimas (?) dictis reverendo /²⁵ et magnificis dominis deputatis hanc /²⁶ autem ni sub tali tamen pacto et con- /²⁷ ditione quod autemque predicta cessione uti /²⁸ possitis dictus Xamar solverit michi quan- /²⁹ titatem dictarum mille octingentarum /³⁰ septuaginta trium librarum undecim so- /³¹ lidorum et octo denariorum pro quibus /³² presens fit vobis cessio et ... re- /³³ nunciando ... promitto sub dictis pac- /³⁴ to et condicione presente cessione et /³⁵ diam et singula ... sub honorum /³⁶ eorum obligacione et cum juramento.

/³⁷ Et fiunt honorabile Jacobus Amat, et Bernar- /³⁸ dus Canaletes, notariorum cives Barcinone.